

4.ถางชนะศึก (นาโคกพม่า) “อุทยานประวัติศาสตร์ถางชนะศึก”

ที่ดั่ง: เดิมเรียกกันว่า “นาหลวง” ตำบลเทพกระษัตรีอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นที่ราบมีสภาพเป็นทุ่งนามีคันดาลอยู่ทั่วไปซึ่งเป็นที่ราชพัสดุมีพื้นที่ประมาณ 96 ไร่ เดิมเป็นที่นาของเจ้าเมืองถลางบ้านเคียน มีคลองบางใหญ่ไหลจากเขาพระแทวผ่านไปออกทะเลดัง (ภูตะเกา)

โคกหม่าเป็นพื้นที่สมรภูมิในสงคราม ระหว่างกั๊กทหารหม่ากับ
กั๊กของก๋านฮั่นฉิงจัน คุณมูก เมื่อ พ.ศ. 2328

เมื่อพ.ศ.2328 ยี่หวุ่นแม่ทัพพม่าได้ยกทัพมาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ และเมืองกลาง โดยเทียบท่าที่อำเภอตะกั่ว ชะนะนั้นพระชาลางถึงแก่กรรม ยังไม่ได้แต่งตั้งใครแทน ท่านผู้หญิงจันและคุณมุกน้องสาวจึงรวบรวมไพร่พลต่อสู้พม่า โดยแบ่งเป็น 3 ค่าย ค่ายบ้านค่าย, ค่ายบนางคักและค่ายวัดพระนางสร้างซึ่งตั้งเป็นฐานทัพ

พม่าแบ่งเป็น 3 ค่ายเช่นกัน คือค่ายปากช่องค่าย ค่ายนากลาง และค่ายนาโคกพม่า กองทัพมีจำนวนน้อยท่านผู้หญิงจึงใช้กลอุบาย หลอกล่อพม่าทำให้พม่าล้อมค่ายอยู่เดือนเศษก็ยังตีไม่ได้ ขาดเสบียงอาหาร เกิดความปั่นป่วนในกองทัพ ท่านผู้หญิงจึงได้ออกประมุขพลที่หน้าค่ายได้ ดันทองหลางน้ำโดยได้สั่งให้นายทองพูนยิงปืนใหญ่พระพิรุณสังหารลูกกึ่ง ทองหลางขนาคาใหญ่ขาดลงกลางชุมนุมพม่าเป็นที่น่าอัศจรรย์ พม่าเสียขวัญ เริ่มถอยทัพ ไทยจึงรุกโจมตีพม่า จนถอยไปถึงปากช่องค่ายตะเกาแล้วออก เรือหนีไปในที่สุด

เมื่อเสร็จศึก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจึงได้โปรดสถาปนา
ท่านผู้หญิงจันเป็นท้าวเทพกระษัตรี คุณหญิงเป็นท้าวศรีสุนทร

5. อุทยานแม่หม้ายเลีย

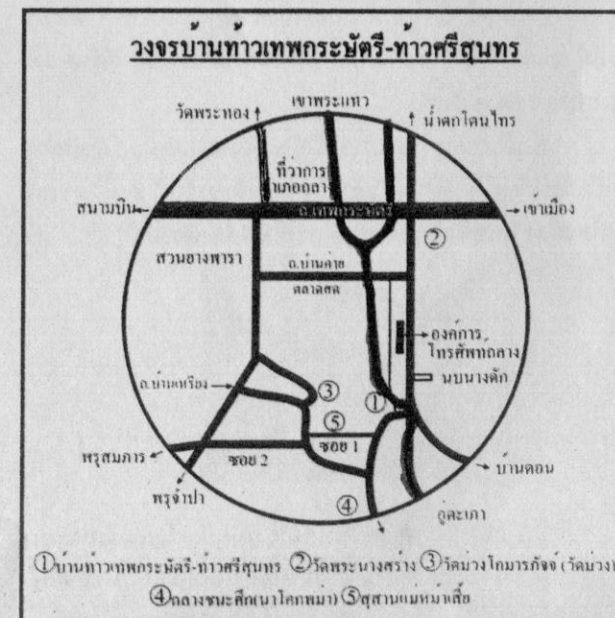

ที่ตั้ง: ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

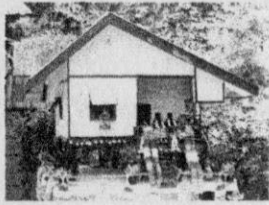
เป็นเนินดินสูง อยู่ในที่ดินของเอกชน ห่างจากวัดม่วงโกมาร
กัจจประมาณ 250 เมตรเป็นที่ตั้งฝัองศพของแม่หม้ายเสียและคณะ เดิมยังมี
หินตามา 7 แผ่น ปัจจุบันยังเหลือ 6 แผ่น อีก 1 แผ่นอยู่ที่มหาวิทยาลัยราช
ภัฏภูเก็ต เมื่อก่อนโตะอิหม่ามและตัวแทนเขมาร่วมการวะ อานคัมภีร์และ
ใช้ของหอม น้ำหอม แป้ง กำยาน ดอกกลิ่นทม (สีลาวดี) เป็นประจำทุกเดือน
5 หรือวันสำคัญ

ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร

1. บ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร (บ้านท้าวเทพฯ)

ที่ตั้ง : อยู่ในเขตเทศบาล ต.เทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต (หลังองค์การโทรศัพท์ถลาง)

ประวัติเดิม ท้าวเทพกระษัตรีเป็นบุตรคนโตของท่านจอมร้างบ้านเคียน เจ้าเมืองถลางในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งเมืองอยู่ที่เกาะบ้านเคียน บ้านเดิมอยู่ใกล้กับสระน้ำที่เรียกว่า “นาปากสระ” ชาวถลางนับถือบรรพบุรุษ ได้มีการเซ่นไหว้ “ผีถลาง” มีคำเชื้อเชิญบรรพบุรุษตอนหนึ่งว่า “หน้าเรือนแม่หม้าย ขมิ้นค่อมม้า มีหัวกากับ มีต้นม่วงคล้า มีสระหน้าบ้าน มีคูโดยรอบ มีขอบค่ายไผ่” ภรรยาจอมร้าง เป็นลูกสาวเจ้าเมืองไทรบุรีมีบุตร 5 คน 1.ท่านผู้หญิงจัน 2.คุณมุก 3.คุณมา 4.พระยาถลางอาด (ณ ถลาง) 5.พระปลัดเรือง

ท่านผู้หญิงจันแต่งงานกับหม่อมกักດิฐร บุตรจอมนายกองเมืองตะกั่วทุ่ง มีบุตร 2 คน คือแม่ปรางและเพี้ยถลางเทียน (ต้นสกุลประทีป ณ ถลาง) สามีถึงแก่กรรมตั้งแต่ท่านยังเป็นเด็ก ได้รับการฝึกเพลงอาวุธจากคุณมุกน้าสาว

เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชได้ให้ เพี้ยพิมล (อัยจัน) มาช่วยงานจอมร้างบ้านเคียน ได้แต่งงานกับท่านผู้หญิงจันมีบุตรชื่อ “ทอง” ถวายตัวเป็นบาทบริจา ในรัชกาลที่ 1 ประสูติพระองค์ “เจ้าหญิงอุบล”

ต้นลาน (คล้ายต้นตาล) ใบลานใช้จารหนังสือ สมัยก่อนต้นลานมีมากรอบๆ บ้านท้าวเทพฯเพื่อไว้เขียนข้อความเรื่องสำคัญๆ ปัจจุบันยังมี 5-6 ต้นซึ่งควรอนุรักษ์เก็บไว้

2. วัดพระนางสร้าง

ที่ตั้ง : หมู่ 1 ต.เทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต (กม.18-19)

เป็นวัดเก่าแก่และเคยเป็นสมรภูมิสู้รบกับพม่า เมื่อครั้งตีเมืองถลาง 2328 เดิมชื่อ “วัดตะเคียน” และมีตำนานว่า พระนางเลื้อยขาวซึ่งเป็นชายาของเจ้าเมืองนครฯ ถูกขูดหัวและมีต้องโทษประหาร ก่อนตายพระนางขอโอกาสไปไหว้พระธาตุที่ศรีลังกาก่อน เมื่อกลับมาได้มาสร้างวัด ณ ที่แห่งนี้ จึงได้นามว่า “วัดพระนางสร้าง” และเป็นที่นำอิศรยธัง เลือดที่ออกมาเป็นสีชาวบริสุทธิ์จึงได้ชื่อว่า “พระนางเลื้อยขาว”

ในอุโบสถเก่า มีพระพุทธรูปศิลาเก่าแก่ 3 องค์เรียกกันว่า “พระในทุ่ง” หรือพระ 3 กษัตริย์ ซึ่งอยู่ในพระอุทรของพระพุทธรูปปูนปั้นองค์ใหญ่ด้วย

“พระครูสุนทรสมณกิจ (เขม ชาโค) 2392-2476 นามเดิมว่า “ปอด ไตรรัตน์” ชอบคนแก่เรียนหนังสือไทย พระธรรมวินัย วิปัสสนากรรมฐาน ชอบรวบรวมคำราบราด เครื่องสมุนไพรร วมใบลานหรือ สมุดข่อย ชาวถลางรุ่นเก่ายกย่องนับถือความศักดิ์สิทธิ์ของท่านไว้มาก

3. วัดม่วงโกมารภัจจ์ (วัดม่วง)

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บ้านเหียง หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นวัดร้างอยู่ในความดูแลของวัดพระนางสร้างมีพระพุทธรูปปูนปั้นครึ่งท่อน เศียรชำรุด ชาวบ้านเชื่อกันว่าวิญญาณของพระภิกษุ สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีมรณภาพที่วัดแห่งนี้ยังคงสถิตย์อยู่ที่พระพุทธรูปครึ่งองค์นี้ ใกล้พระพุทธรูปเคยมีต้นทิงและต้นทัง ซึ่งลายแทงที่วัดม่วงโกมารภัจจ์กล่าวถึงความว่าระหว่างต้นทิงต้นทังเป็นที่ฝังสมบัติ

ชาวบ้านยังเชื่อว่าวัดม่วงโกมารภัจจ์เคยเป็นวัดในสมัยท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อนเกิดสงครามศึกถลาง 2328 เจ้าเมืองถลางได้ใช้ลานวัดม่วงเป็นสถานที่ฝึกซ้อมทหาร ฝึกการเขยื้อนน้ำมัน ลงยันต์ทหาร ฝึกซ้อมรำกริช ฝึกผสมดินปืน ซึ่งมีบ่อน้ำ 2 บ่อ บ่อหนึ่งเขยื้อนยาสมุนไพรร ให้อาหารอาบเพื่อความอยู่ของคงกะพัน และเคยเป็นลานปณสถานแก่บรรพชนชาวถลาง ด้านหลังวัดเป็นที่ฝังศพชาวไทยมุสลิมบุคคลสำคัญ เช่น สุสานแม่หม้ายเลียฯ

ในปีพ.ศ. 2528 ทางจังหวัดจัดงานฉลองครบรอบ 200 ปีวีรศรศรีเมืองถลาง ชาวถลาง-ได้ช่วยกันปั้นหุ่นปูนประติมากรรมท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรในอิริยาบถต่างๆคือกลุ่มดักบาศร, พิธีการสกัดทหารเอก, นายประจวบมเฝ้าฝึกเพลงรบ, พิธีออกอุปสมบทของลูกชาย “พระยาถลางเทียน”

ต่อมามูลนิธิท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2536 โดย ดร.สุวัฒน์ วุฒิเมธีและคณะกรรมการผู้มีจิตศรัทธาทูลทูลท่านร่วมกันสละแรงใจแรงกายถวายปัจจัยสร้างวิหารศาลาถุ่มมุขเจดีย์เป็นอนุสรณ์ประดิษฐานรูปปั้นท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรและมีพระพุทธรูปครึ่งองค์ถลาง ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง

1. บ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร (บ้านท้าวเทพฯ)

ที่ตั้ง : อยู่ในเขตเทศบาล ต.เทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต (หลังองค์การโทรศัพท์ถลาง)

ประวัติเดิม ท้าวเทพกระษัตรีเป็นบุตรคนโตของท่านจอมร้างบ้านเคียน เจ้าเมืองถลางในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งเมืองอยู่ที่เกาะบ้านเคียน บ้านเดิมอยู่ใกล้กับสระน้ำที่เรียกว่า “นาปากสระ” ชาวถลางนับถือบรรพบุรุษ ได้มีการเซ่นไหว้ “ผีถลาง” มีคำเชื่อเชื่อบรรพบุรุษตอนหนึ่งว่า “หน้าเรือนแม่หม่า มีขามค่อม่า มีหัวกาจับ มีคันม่วงคล้า มีสระหน้าบ้าน มีคูโดยรอบ มีขอบค่ายไผ่” ภรรยาจอมร้าง เป็นลูกสาวเจ้าเมืองไทรบุรีมีบุตร 5 คน 1.ท่านผู้หญิงจัน 2.คุณมุก 3.คุณมา 4.พระยาถลางอาด (ณ ถลาง) 5.พระปลัดเรือง

ท่านผู้หญิงจันแต่งงานกับหม่อมภักดีภูธร บุตรจอมนายกองเมืองตะกั่วทุ่ง มีบุตร 2 คน คือแม่ปรางและพญาถลางเทียน (ต้นสกุลประทีป ณ ถลาง) สามีถึงแก่กรรมตั้งแต่ท่านยังเป็นเด็ก ได้รับการฝึกเพลงอาวุธจากคุณมุกน้าสาว

เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชได้ให้ พญาพิมล (อัยขัน) มาช่วยงาน จอมร้างบ้านเคียน ได้แต่งงานกับท่านผู้หญิงจันมีบุตรชื่อ “ทอง” ถวายตัวเป็นบาทบริจาร ในรัชกาลที่ 1 ประมุขพระองค์ “เจ้าหญิงอุบล”

ต้นถลาง (คล้ายต้นตาล) ใบลานใช้จารหนังสือ สมัยก่อนต้นลานมีมากรอบๆ บ้านท้าวเทพฯ เพื่อไว้เขียนข้อความเรื่องสำคัญ ปัจจุบันยังมี 5-6 ต้นซึ่งควรอนุรักษ์เก็บไว้

2. วัดพระนางสร้าง

ที่ตั้ง : หมู่ 1 ต.เทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต (กม.18-19)

เป็นวัดเก่าแก่และเคยเป็นสมรภูมิสู้รบกับพม่า เมื่อครั้งตีเมืองถลาง 2328 เดิมชื่อ “วัดตะเคียน” และมีตำนานว่า พระนางเลือดขาวซึ่งเป็นชายาของเจ้าเมืองนครฯ ถูกขโมยไปมีผู้และต้องโทษประหาร ก่อนตายพระนางขอโอกาสไปไหว้พระธาตุที่ศรีลังกา ก่อนกลับมาได้มาสร้างวัด ณ ที่แห่งนี้ จึงได้นามว่า “วัดพระนางสร้าง” และเป็นที่นำอศรียัง เลือกที่ออกมาเป็นศิขาวบริสุทธิจึงได้ชื่อว่า “พระนางเลือดขาว”

ในอุโบสถเก่า มีพระพุทธรูปปูนปั้นเก่าแก่ 3 องค์เรียกกันว่า “พระในทุ่ง” หรือพระ 3 กษัตริย์ ซึ่งอยู่ในพระอุทรของพระพุทธรูปปูนปั้นองค์ใหญ่ด้วย

“พระครูสุนทรสมณกิจ (เขม ขาโต) 2392-2476 นามเดิมว่า “ปอด ไครรัตน์” ขอบคงแก่เรียนหนังสือไทย พระธรรมวินัย วิปัสสนากรรมฐาน ขอบรวบรวมคำราโบราณ เครื่องสมุนไพรร ไว้ในใบลานหรือ สมุดข่อย ชาวถลางรุ่นเก่าชกย่นับถือความศักดิ์สิทธิ์ของท่านไว้มาก

3. วัดม่วงโกมารภัจจ์ (วัดม่วง)

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บ้านเหริ่ง หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นวัดร้างอยู่ในความดูแลของวัดพระนางสร้างมีพระพุทธรูปปูนปั้นครึ่งท่อน เศียรชำรุด ชาวบ้านเชื่อกันว่าวิญญาณของพระภิกษุ สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีรณภาพที่วัดแห่งนี้ยังคงสถิตยู่ที่พระพุทธรูปครึ่งองค์นี้ ใกล้พระพุทธรูปเคยมีต้นทิงและต้นหาง ซึ่งลายแทงที่วัดม่วงโกมารภัจจ์กล่าวถึงความวาระหว่างต้นทิงต้นหางเป็นที่ฝังสมบัติ

ชาวบ้านยังเชื่อว่าวัดม่วงโกมารภัจจ์เคยเป็นวัดในสมัยท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อนเกิดสงครามศึกถลาง 2328 เจ้าเมืองถลางได้ใช้ลานวัดม่วงเป็นสถานที่ฝึกซ้อมทหาร ฝึกการเขี่ยน้ำมัน ลงยันต์ทหารฝึกซ้อมรำกริช ฝึกผสมดินปืน ซึ่งมีบ่อน้ำ 2 บ่อ บ่อหนึ่งเชื่อว่าหาสมุนไพรให้ทหารอาบเพื่อความอยู่ยงคงกะพัน และเคยเป็นฌาปนสถานแก่บรรพชนชาวถลาง ด้านหลังวัดเป็นที่ฝังศพชาวไทยมุสลิมบุคคลสำคัญ เช่นสุสานแม่หม่าเสียว

ในปีพ.ศ. 2528 ทางจังหวัดจัดงานฉลองครบรอบ 200 ปีวีรศรีศรีเมืองถลาง ชาวถลาง-ได้ช่วยกันปั้นหุ่นปูนประติมากรรมท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรในอิริยาบถต่างๆคือกลุ่มดักบวช, พิธีการสักเลขทหารเอก, นายประตุษามเผ่าฝึกเพลงรบ, พิธีออกอุสมบทของลูกชาย “พระยาถลางเทียน”

ต่อมามูลนิธิท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2536 โดย ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธีและคณะกรรมการผู้มีจิตศรัทธาทูลทูลร่วมกันสละแรงใจแรงกายถวายปัจจัยสร้างวิหารศาลาถุรมุขเจดีย์เป็นอนุสรณ์ประดิษฐานรูปปั้นท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรและมีพระพุทธรูปครึ่งถลาง ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง